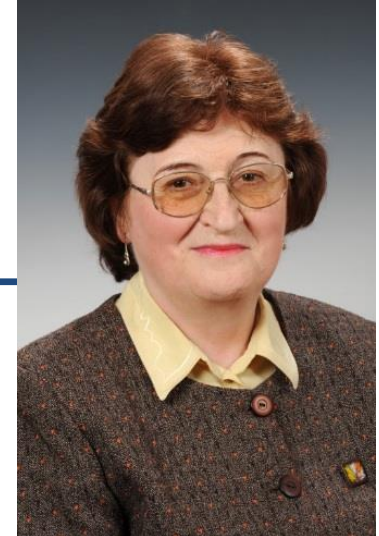

Dr. Tasi Julianna

Végzettségek:

- Agrármérnöki diploma, Szent István Egyetemen, 1980
- 2006-ban PhD fokozatot szerzett növénytermesztési és kertészeti tudományok területén

Kutatási terület:

gyepgazdálkodás, azon belül fenofázis és takarmányminőség összefüggése, legelési válogatás, gyepösszetétel változására ható tényezők, gyepek gyógy- és mérgező növényei, legelők szervezestratégizása, az időjárás és a termés (mennyiség és minőség) összefüggései, szilázsfü-termesztés

Jelenlegi munkahely:

Szent István Egyetem, Mezőgazdaság- és
Környezettudományi Kar, Állattenyésztés-tudományi Intézet

MEZŐGAZDASÁG- ÉS KÖRNYEZET-
TUDOMÁNYI KAR, GÖDÖLLŐ

SZENT ISTVÁN
EGYETEM

FELKÉSZÜLÉS A LEGELTETÉSRE

Tél végi-kora tavaszi teendők

Legeltetési módszerek

III. Húsmarha Szeminárium

Gödöllő, 2020. február. 4.

Dr. Tasi Julianna egyetemi docens

tasi.julianna@mkk.szie.hu

A mai témák

- a tél végi – kora tavaszi feladatok áttekintése
- szempontok a legeltetési módszer tervezéséhez
- a módszerek előnyei, hátrányai
- a legeltetés szervezése
- a gyakorlati kérdések megvitatása (ea. utáni kérdések, vita!)

1. Tél végi legelőszemle

Állapotfelmérés:

1. A legelő berendezéseinek állapota

1. Kerítések, kapuk
2. Karámok, nyári szállás
3. Kutak, itatóhelyek
4. Vályuk, bálatartók, stb.

2. A gyepnövényzet állapota

1. Vadkárok (túrások)
2. Vakondtúrások, hangyabolyok
3. Szemét, iszapráhordás
4. Keréknyomok (vadászok, rodeózó terepjárók nyomai)

3. A teendők meghatározása

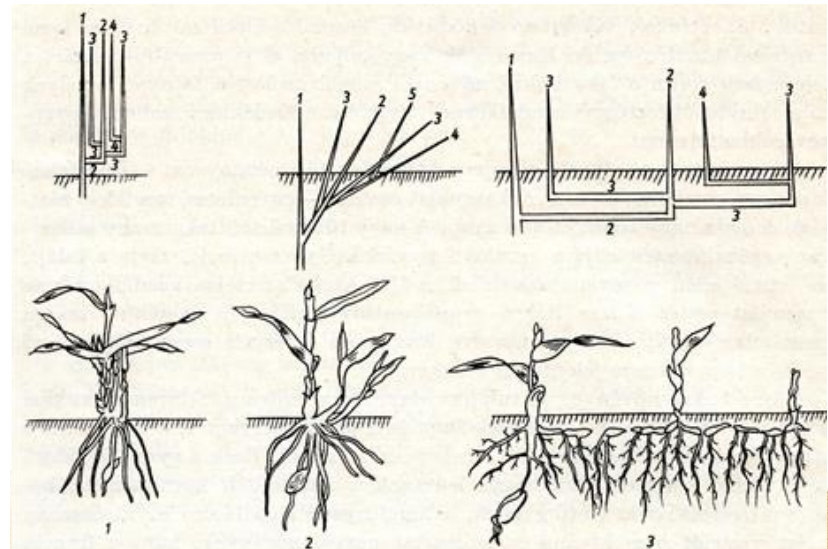
A teendők a legeltetési idény megkezdése előtt

1. A hibák kijavítása, oszlopok, huzalok, szigetelők pótlása
2. Takarítás, fertőtlenítés (etetés, itatás berendezései)
3. Szemét, iszap, gyepbunda letakarítása érdekében fogasolás
4. Túrások, gyepnemezsérülések esetén simítózás
5. Tavaszi tápanyagellátás

A tél végi fogasolás

- Mielőtt a fűvek a talajfelszín közeli/felszíni bokrosodási csomóból sarjadásnak indulnak
- Elkésett fogasolás káros
- Indás pillangóست (fehér here) károsít
- Mohás gyepen káros

A tavaszi tápanyagellátás

- **Istállótrágya** **nem** – nincs idő a lebomlásra
- **Hígtrágya** – **igen, ha van engedély** – 20-30 m³-es adagokban tavasszal és a szakaszos legeltetésbe illesztve, a nitrát-rendelet szabályai szerint
- **Baktériumtrágya** – **igen**, kora tavasszal, borult időben, fogasolás után, cellulózbontók+nitrogénkötők legyenek
- **Műtrágya** – **igen**
 - Nitrogén
 - 2-3 évente PK, ha a talajvizsgálat gyenge ellátást igazol

A kora tavaszi műtrágyázás

- **Miért szükséges?**

- Sekély gyökerezés
- Évente több növedék, teljes és állandó talajtakaró
- A talaj felvehető N-tartalma csekély – a gyepművelés/ápolás elhanyagolása tovább csökkenti!
- A talaj humusztartalma csekély

- **Mikor?**

- Minél korábban (hóolvadás, átfagyott talaj kiengedése után – főleg lejtős területen figyeljünk oda!)

- **Mennyi?**

- Nem érvényesek a szántóföldi számítási szabályok

**Az 1 t széna előállításához szükséges NPK
hatóanyag különböző hidrológiai viszonyok esetén**
(forrás: Vinczeffy Imre, 1974)

Hidrológiai fekvés	A szükséges műtrágya-hatóanyag kg/t széna			
	N	P ₂ O ₅	K ₂ O	NPK összesen
Száraz	45	9	18	72
Közepes	35	8	16	59
Üde	28	7	14	49

5 t szénához kellene üde gyepen 140 kg N hatóanyag

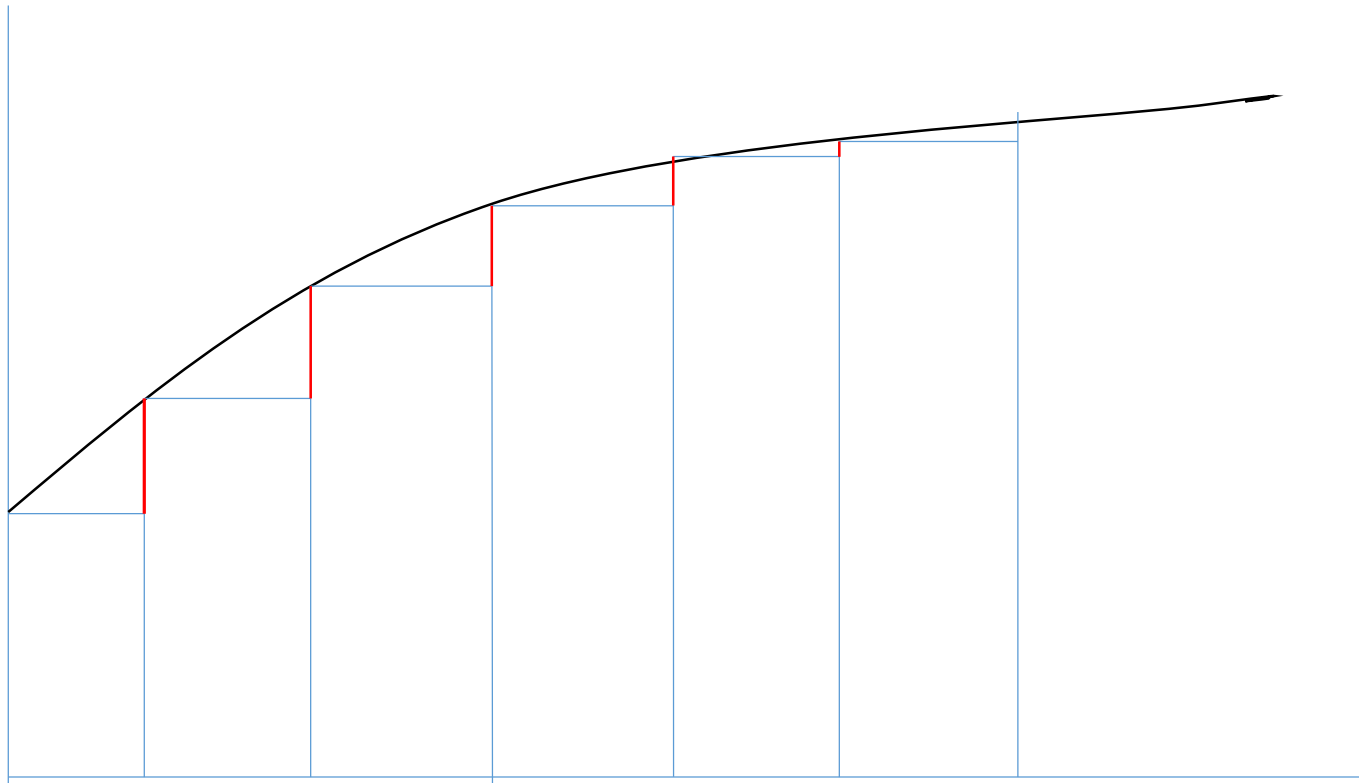
A N-műtrágyázás tervezésének alapelvei

A gyepek fekvése	Alaptermés, t/ha (Talaj-nitrogén)	Többlettermés, t/ha (Bevitt nitrogén)	Tervezett termés, t/ha
Száraz	5	10	15
Üde	10	20	30
Öntözött	20	20	40

5 t szénához (kb. 20 t zöldfűhöz) üde gyepon legfeljebb 100 kg/ha N hatóanyagot érdemes kijuttatni

A kijuttatandó gazdaságos adag kiszámítása

1. Termésgörbe: a csökkenő hatékonyság törvénye

Fektetési trágázás utáni állapot 2020. január

2. Kihajtás előtti legelőszemle

- **A növényállomány (takarmány) minősítése**
 - **Gyomosság megállapítása:**
 - szúrós és
 - mérgező növények borításának becslése5%-ot ne haladja meg
 - **Legelhető növények borításának megállapítása:**
 - pázsitfűvek többsége,
 - pillangósok,
 - közömbös kétszikűek (gyógynövények)Vigyázat, nem minden fű, ami annak látszik!
- **A termésmennyiség és állateltartóképeség becslése**

A termésmennyiség és állattartóképeség becslése

- Mintaterületek nyírásával/kaszálásával
- **A borítottság alapján:**
 - **100%-ban zárt gyepen 1 cm növénytömeg 400 kg/ha** (ha túlnyomóan füves)
 - **A legelhető fűmagasság becslése** (a tarlót levonni a teljes magasságból)
- Pl. 15 cm magas gyepterület, 100%-ban borított:
 - 5cm tarló = 10 cm legelhető
 - $(10 \text{ cm} \times 400 \text{ kg/cm/ha} \times 100\%) / 100 = 4000 \text{ kg/ha}$ zöldfű,
 - ha ebből 80% legelhető, akkor = 3200 kg/ha
 - ha 40% legelhető, akkor = 1600 kg/ha, vagyis 25 cm-es gyepterület tart el ugyanannyi tehenet!
- 40 napos rotációs idővel, napi bruttó 80 kg/tehen+borja fűigénnyel = 3200 kg/tehen+borja/rotáció
- 1 tehen/ha eltartóképeségű a növedék, ha 80%-os borítású és 15 cm-es, vagy 40%-os borítású és 25 cm-es

3. A legeltetés tervezése

Legeltetési módszerek:

1. Szabad legeltetés (pásztoroló, de ma már nem vándorló!)

1. Lábalóli legeltetés

2. Szakaszos legeltetés

1. Rotáció

2. Adagoló

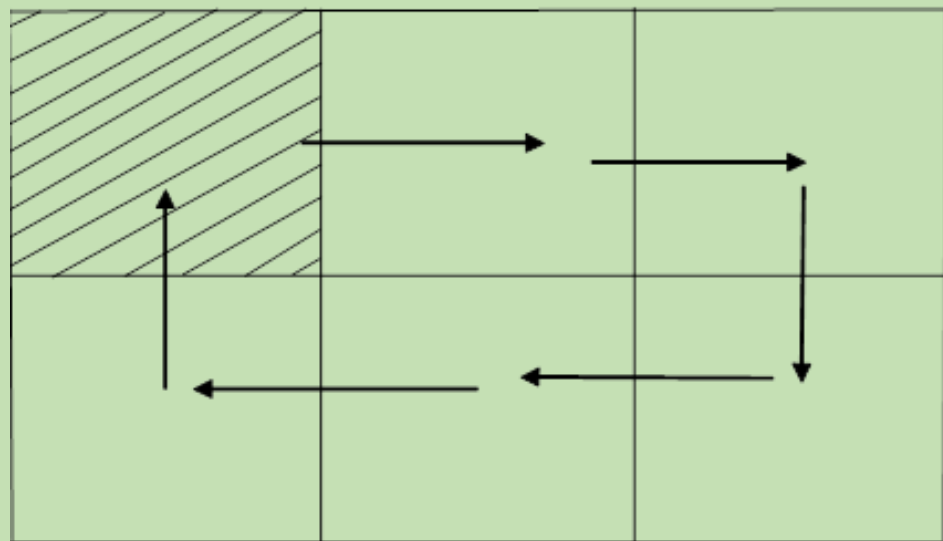
1. Néhány napos adagok

2. Napi adagolású

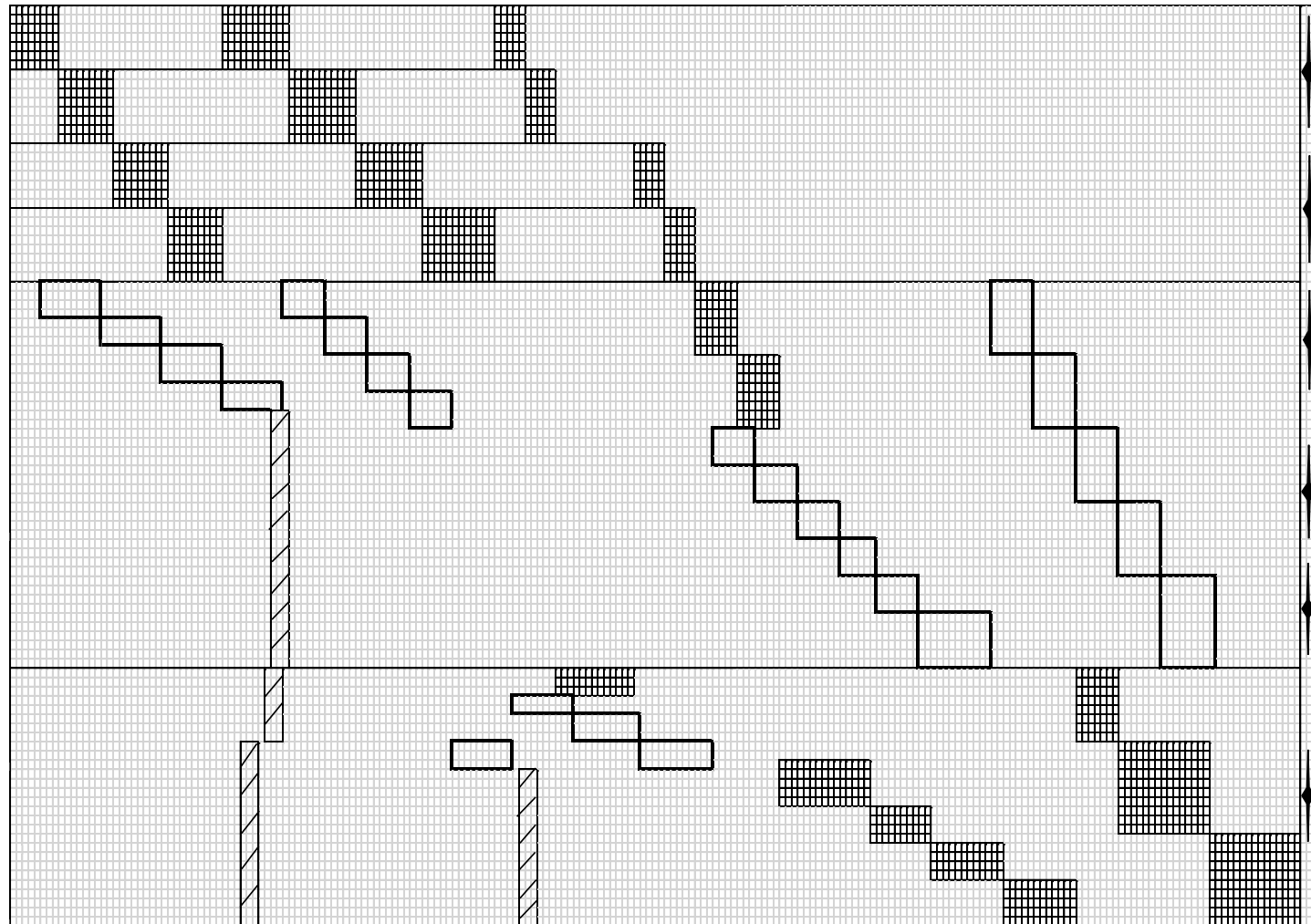
3. Sávosan adagoló

A rotációs (szakaszváltó) legeltetés

- Egy szakaszt **5-10 nap** alatt legeljenek le
- A **szakaszokat váltjuk**, rotáljuk
- **Legalább 30 nap pihenési** ideje legyen a növényeknek minden szakaszon (25-50 nap)
- A legeltetési idény min. 200 nap, 5x40 nap
- Ebből **1 rotáció** a kisülés miatt **kiesik**, ezért a ténylegesen legeltetett napok száma 160

100 hektáros legelő legeltetési diagramja

Jelmagyarázat: az 1. nyáj legel a 2. nyáj legel kaszálás őszi tisztító kaszálás

Miért jobb a szakaszváltó legeltetés?

- Van regenerációs idő
- Nincs visszalegelés
- Tervezhető
 - ÁE/ha
 - Kiegészítő takarmányozás ideje és mennyisége
- A májusi „felesleg” lekasználható, megmenthető jó minőségben!
- Sokkal jobb minőségű, mindig fiatal takarmánynövények
- A csapadékeloszlás kihasználható a sarjadáshoz
- A legelő növényeinek, az állatoknak és az embernek is jobb!

A legeltetési módok hatása az anyajuhok szaporaságára (*Póti és Pajor, 2009*)

Tulajdonságok	Legeltetés módja	Száraz fekvésű legelőn	Üde fekvésű legelőn
Vemhességi arány, %	Pásztoroló legeltetés	68	69 ^a
	Szakaszos legeltetés	79	82^b
Ikerbárányok aránya, %	Pásztoroló legeltetés	10 ^a	13 ^a
	Szakaszos legeltetés	22^b	28^b
Szaporulati arány, %	Pásztoroló legeltetés	110 ^a	113 ^a
	Szakaszos legeltetés	122^b	128^b

^{ab}=P<0,05 - eltérő betűk szignifikáns különbséget jelölnek

Köszönöm a figyelmüket!

JAVASLAT

kezelési szabályok módosítására Natura 2000 gyepeken és AKG programokba bevont gyepeken

Gödöllő, 2019. 12. 17.

- Az adott legelőn legelő állatok által termelt, a téli szálláson és/vagy a nyári szálláson (karámban) összegyűlt érett, földszerű (akár komposztált), esetleg műtrágyaszóróval is kiszórható állagú istállótrágya kijuttatásának engedélyezése minden gyepterületre (legelő, kaszáló, rét), legfeljebb kétfévente, a 27/2006 (II.7.) Kormányrendelet (nitrát rendelet) előírásainak betartásával.
- A gyepek (főleg az állandó legelők) altalajlazításának engedélyezése 40-60 cm mélységben, legfeljebb négyévente és kizárólag keskenykésű gyeplazítóval, nem szántóföldi altalajlazítóval.
- A gyepek gyökérzónájának (10-20 cm) szellőztetését javasolt minden állandó legelőn engedélyezni, legfeljebb kétfévente, nem fogasolással, hanem gyepszellőztető hengerrel elvégezve. A „gyepszellőztetés” szakkifejezés nem azonos, nem szinonim kifejezése a „fogasolás”, ezért az előírásokban ezt szakmailag helyesen kell használni.
- Töröljék el a zonális AKG programoknak azt a kötelező (ZA) előírását, hogy a villanypásztor (helyesen villanykarám) létesítéséhez nemzeti park igazgatósági engedély kell.
- Töröljék el vagy tegyék jelképezzé azt az eljárási díjat, melyet a kormányhivatali engedélyért kérnek a Natura 2000 gyepterületek felülvetési engedélyezési eljárásakor. Ez jelenleg megkezdett hektáronként 50000 Ft.
- Javasolt a gyepek esetében a talajvízszint csökkenésének megakadályozása érdekében a meglévő csatornák használatba vételének előírása, a vízkormányzás kötelezővé tétele.
- Javasoljuk a „tisztító- és a gyomszabályozó kaszálás” fogalmak elkülönítését, szakmailag helyes használatát. A HMKÁ rendelet jelenleg helytelenül használja, mert vegetációs időszakban csak gyomszabályozó kaszálást lehet végezni (kizárólag szakaszos legeltetési módszer esetén), tisztító kaszálást viszont kizárólag a vegetációs időszak végén lehet végezni.